

Slovník duševných porúch (duševné poruchy) :

Poznáme nasledujúce duševné poruchy:

- **afázia** - organická porucha mozgu, ktorá obmedzuje schopnosť reči, písania a čítania,
- **agnózia** - ťažkosti pri rozpoznávaní známych predmetov spôsobené poškodením mozgu,
- **alzheimerova choroba** - organické poškodenie mozgu, ktoré sa prejavuje postupným zhoršovaním duševných funkcií, spôsobené degeneráciou nervových buniek mozgu. Najčastejšia forma demencie,
- **anxiózne poruchy** - choroby, ktorých hlavným prejavom je úzkosť: napríklad fóbia, obsesívno-kompulzívne správanie a poúrazový stres,
- **asociálna porucha osobnosti** - porucha osobnosti, pri ktorej postihnutý nie je schopný dodržiavať všeobecne platné normy správania. V minulosti sa do tejto skupiny zaraďovali aj „sociopati“ a „psychopati“,
- **autizmus** - porucha, pri ktorej dieťa žije vo svojich fantastických predstavách, odmieta realitu a nemôže nadviazať vzťahy s okolím,
- **automatizmus** - stav, pri ktorom postihnutý robí pohyby, ktoré si neuvedomuje,
- **bezvedomie** - stav bezvedomia, často spôsobený poranením hlavy, pri ktorom osoba nereaguje na vonkajšie podnety,
- **bludné predstavy** - postihnutý má zafixovanú nezmyselnú myšlienku alebo bludnú predstavu, ktorá sa líši od predstáv druhých ľudí,
- **Creutzfeldt-Jacobova choroba** - organické poškodenie mozgu po vírusovej degenerácii mozgu, ktoré spôsobuje demenciu a neskôr smrť,
- **demencia** - organická porucha mozgu z rôznych príčin, ktorá spôsobuje progresívny pokles duševných schopností. Postihuje 10% ľudí nad 65 rokov,
- **depresia** - porucha nálady, ktorú charakterizuje strata chuti do života a pocity smútku a beznádeje,
- **disociatívne poruchy** - emočnými poruchami spôsobené vytesnenie jednej určitej funkcie mozgu,
- **drogová závislosť** - zmenené správanie po nadmernom príjme liekov ako amfetamín, barbituráty alebo kokaín,
- **epilepsia** - občasné poruchy mozgovej funkcie, ktoré sa prejavujú kŕčmi alebo záchvatmi spôsobenými abnormálnou elektrickou aktivitou mozgu,
- **fóbie** - anxiózne poruchy, ktoré vychádzajú z nezmyselného strachu z určitých predmetov alebo situácií,
- **hypochondria** - somatická porucha, pri ktorej si osoba neodôvodnene myslí, že má vážne ochorenie i napriek upokojeniu lekárom,
- **impulzívne konanie** - neschopnosť odolať určitému, často nezákonnému pokušeniu, pretože prináša zníženie vnútorného napätia alebo pocit blaha,
- **kleptománia** - impulzívne správanie, pri ktorom má osoba impulzívne nutkanie ukradnúť veci, ktoré nechce alebo nepotrebuje,
- **kŕč alebo záchvat** - nekontrolovaná elektrická aktivita mozgu, ktorá môže spôsobiť stratu vedomia. Opakované záchvaty sprevádzajú epilepsiu,
- **mánia** - porucha s neobvykle vysokým stupňom aktivity, nezodpovedným správaním a pocitom radosti. Postihnutý môže mať aj bludné predstavy o vznešenosti,
- **manicko-depresívna choroba** - duševná porucha, ktorú charakterizuje kolísanie nálady od hlbokéj depresie až po veľké šťastie,
- **Münchausenov syndróm** - predstieranie ochorenia, pri ktorom vierohodné predstieranie príznakov vedie k opakovanej hospitalizácii a dokonca ku zbytočným operáciám,
- **narcizmus** - porucha osobnosti, pri ktorej má postihnutý neustálu potrebu chválenia a klamný pocit vlastnej dôležitosti,
- **neuróza** - psychiatrická porucha, pri ktorej sa postihnutý nedokáže vyrovnáť s konfliktami alebo úzkosťami a vznikajú u neho prejavy, ktoré ho trápia, ako napríklad depresia,
- **obsesívno-kompulzívne správanie** - úzkosť, pri ktorej postihnutý opakovane predvádzajú určité pohyby^[1], pretože ich stále trápia úzkostné predstavy^[2]. Medzi časté kompulzie patrí opakované umývanie rúk a kontroly,
- **organické poškodenie mozgu** - porucha funkcie mozgu, trvalá alebo prechodná, zapríčinená degeneratívnou chorobou, mŕtvicou, nádorom alebo liekmi, bez psychiatrického pôvodu,
- **paranoja** - choroba s bludnými predstavami, pri ktorej sa postihnutý cíti prenasledovaný alebo má bludné predstavy o vlastnej vznešenosti. Paranoja je spojená s pocitmi zvýšenej podozrievavosti a nepriateľstva,
- **Parkinsonova choroba** - tras, pomalé nevyrovnané pohyby a depresia sú zapríčinené poškodením mozgu,
- **patologické hráčstvo** - impulzívne správanie, pri ktorom postihnutý nie je schopný prestať hrať i napriek sociálnym a osobným problémom,

- **porucha čítania/dyslexia** - problémy čítania u detí s normálnou inteligenciou,
- **poruchy nálady** - poruchy, pri ktorých je postihnutý v hlbokej depresii alebo je šťastný, alebo sa nachádza medzi týmito stavmi,
- **poruchy osobnosti** - dlhotrvajúce poruchy, ktoré charakterizuje neschopnosť prispôbiť sa zmene alebo poučiť sa zo skúseností, končiace úzkosťou alebo depresiou,
- **poruchy spánku** - ovplyvňujú normálnu bdelosť počas dňa alebo spôsobujú nespavosť,
- **poúrazový stres** - úzkosť, ktorá sa začína po zľaknutí alebo stresujúcej situácii, ako je napríklad živelná pohroma, násilný čin alebo vojna. Prejavuje sa poruchami spánku, opakujúcimi sa spomienkami, pocitom viny a depresiou,
- **psychosexuálne poruchy** - poruchy sexuálnej funkcie spôsobené rôznymi psychologickými problémami,
- **psychosomatické ochorenie** - niektoré somatické ochorenia, napríklad astma a bolesť hlavy, môžu zhoršiť psychologické faktory,
- **psychóza** - ťažké ochorenie, pri ktorom postihnutý nemá zmysel pre realitu, jeho myslenie a pocity sú narušené,
- **pyrománia** - impulzívne správanie charakterizované túžbou založiť požiar,
- **rozštiepenie osobnosti** - disociatívna porucha, pri ktorej v postihnutej osobe sídli dve alebo viacero osobností,
- **schizofrénia** - druh psychózy, ktorú charakterizuje strata kontaktu s realitou, poruchy myslenia, vnímania a emócií, bizarné správanie. Obvyklé sú halucinácie vo forme hlasov a predstáv,
- **somatické poruchy** - duševné poruchy s fyzikálnymi prejavmi, ale bez organického pôvodu, napríklad hypochondria,
- **strata pamäti/amnézia** - porucha disociácie, pri ktorej postihnutá osoba „stratí“ pamäť a nemôže si nič vybaviť zo svojej minulosti,
- **Tourettov syndróm** - ochorenie, pri ktorom postihnutý vydáva mimovoľné zvuky, chrochtá, má svalové zášklby a môže mať záchvaty nekontrolovateľného používania neslušných slov.

[1] Kompulzie.

[2] Obsesie.